

Järnvägsstyrelsen

Handläggare, tfn
Nils Enberg, 0243 - 24 69 52
Stefan Pettersson, 0243 - 24 69 48

BESLUT

Vårt datum
2008-03-13
Er datum

Vår beteckning
2007-2126
Er beteckning

Kopia till

Banverket

781 85 Borlänge

Föreläggande rörande Banverkets tilldelning av kapacitet på terminaler

(1 bilaga)

Beslut

1. Banverket ska i beslut om tågplan inkludera tilldelning av kapacitet för terminaler.
2. Banverket ska i trafikeringsavtal bekräfta all fastställd kapacitet, inklusive kapacitet på terminaler.

Bakgrund

Syftet med marknadstillsynen som Järnvägsstyrelsen utfört har varit att kontrollera att de som tillhandahåller järnvägsanknutna tjänster gör detta på ett icke-diskriminerande sätt. I kontrollen har det även ingått att utreda på vilket sätt infrastrukturförvaltarna för terminaler behandlar ansökan om kapacitet på terminalspåren.

Tillsynen har utförts under hösten 2007 genom att Järnvägsstyrelsen besökt de som ansvarar för terminalverksamheten på ett urval av landets terminaler. Dessutom har ett antal frågor skickats till Banverket angående kapacitetstilldelning på terminalerna Umeå, Gävle, Sundsvall, Jönköping, Malmö, Årsta och Göteborg. På dessa terminaler är Cargo Net AB terminaloperatör och Banverket infrastrukturförvaltare. Järnvägsstyrelsen har granskat ett antal trafikeringsavtal för järnvägsföretag som bedriver trafik på dessa terminaler.

Lagstiftningen inom området syftar till att underlätta för alla järnvägsföretag att få tillgång till järnvägsanknutna tjänster på likvärdiga villkor. Detta är speciellt viktigt inom järnvägsmarknaden med tanke på den assymetriska branschstrukturen och de skalfördelar de största aktörerna besitter.

Mer konkret säger lagstiftningen att den som tillhandahåller tjänst som enligt 6 kap. 24 § järnvägslagen (2004:519) är skyldig att göra detta på ett icke-

Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	E-post	Webb
Järnvägsstyrelsen Box 14 781 21 BORLÄNCE	Borganäsvägen 26	0243-24 69 00	0243-24 69 99	jvs@jvs.se	www.jvs.se

diskriminerande sätt. En begäran om en sådan tjänst får avslås endast om det finns rimliga alternativ som kan användas.

Skälen för beslutet

Frågan om vilken infrastruktur som ska ingå i beslut om av tågplan

Enligt 1 kap. 4 § järnvägslagen är järnvägsinfrastruktur för järnvägstrafik avsedda spår-, signal- och säkerhetsanläggningar, trafikledningsanläggningar, anordningar för elförsörjning av trafiken samt övriga fasta anordningar som behövs för anläggningarnas bestånd, drift eller brukande.

I artikel 5 i och bilaga II till det till järnvägslagen bakomliggande EG-direktivet 2001/14/EG regleras vissa tjänster. Där görs skillnad mellan ett minimipaket av tillträdestjänster, bantillträdestjänster och tillhandahållande av tjänster, tilläggstjänster samt extra tjänster. De tjänster direktivbestämmelserna i fråga avser är av flera olika slag. Vissa tjänster består i tillträde till infrastruktur- och andra anläggningar. Andra består i tillhandahållande av tjänster som lastning, lossning, reparationer, rangering o.s.v. i eller i nära anslutning till infrastruktur- eller andra anläggningar, t.ex. godsterminaler, stationer, o.s.v.

Direktivbilagans uppräkningslista är komplicerad och i vissa delar motsägelsefull. Bl.a. ingår "rätt att utnyttja den kapacitet som beviljats" i minimipaketet av tillträdestjänster. Enbart direktivtexten kan ge upphov till flera olika tolkningar av infrastrukturförvaltarens skyldigheter. Av artikel 249 i EG-fördraget framgår emellertid att medlemsstaterna är bundna av ett direktiv endast med avseende på det resultat som skall uppnås samt att de nationella myndigheterna står fria att välja form och tillvägagångssätt för genomförandet. De definitioner och metoder som används i direktivet behöver således inte användas av medlemsstaterna.

Den svenska lagstiftaren har valt att inte använda sig av begreppet "bantillträdestjänst". I 6 kap. 23 § har vissa tjänster reglerats särskilt, såsom rangering och uppvärmning av persontåg före avgång. Även tillhandahållande av tillgång till vissa anläggningar regleras där, men då är det fråga om anläggningar som inte ingår i järnvägsinfrastrukturen. Tvärtom anges i regeringens proposition Järnvägslag (prop. 2003/04:123, s. 127) särskilt att någon ytterligare reglering vad avser tillträdet till järnvägsinfrastrukturen (än de allmänna reglerna om tilldelning av infrastrukturkapacitet) inte är nödvändig. Trafikutskottet anförde i denna del inte annat än att det delade regeringens bedömning (bet. 2003/04:TU14). Det står därför klart att enligt järnvägslagen är infrastrukturförvaltaren skyldig att tilldela kapacitet på all järnvägsinfrastruktur, även vad avser bl.a. terminaler som ingår i dennes järnvägsnät.

Järnvägsföretag kan tillgodogöra sig terminaltjänster på en terminal endast om kapacitet ansökts och beviljats. Eftersom infrastrukturkapacitet krävs för att erhålla järnvägsanknutna tjänster som kräver utnyttjande av spår är det

naturligt att infrastrukturförvaltaren är skyldig att inkludera terminaler i fastställelsebeslut.

Med begreppet järnvägsinfrastruktur innefattas förutom "linjen" också tågspår på stationer, sidospår och det som tidigare kallats "övrig järnväg". Ett tågläge kan således också avse kapacitet på sådan infrastruktur.

Tillhandahållandet av tjänster i anslutning till järnvägsinfrastruktur ställer extra höga krav på infrastrukturförvaltaren. Detta eftersom det dels innefattar tilldelning av infrastrukturkapacitet samt att tillhandahålla själva tjänsten. I det aktuella fallet är det Cargo Net AB som tillhandahåller själva tjänsten.

Järnvägsstyrelsen konstaterar i de aktuella fallen att Banverket inte har tilldelat kapacitet för terminalspåren i enlighet med järnvägslagen eller med föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Ansökning om kapacitet, förslag till tågplan och fastställelse av tågplan måste ingbegripa trafik på terminaler. Detta har inte framgått tydligt av det granskade materialet.

Givetvis måste kraven på infrastrukturförvaltaren hållas på en rimlig nivå men genom att ha frångått de föreskrivna stegen i tilldelningsprocessen har järnvägsföretagens möjlighet till insyn och transparens begränsats på ett otillbörligt sätt.

Frågan om vad som ska ingå i trafikeringsavtalet

I samband med tilldelning av ett tågläge ska järnvägsföretaget eller den som har auktorisation och infrastrukturförvaltaren ingå de avtal av administrativ, teknisk och ekonomisk natur som behövs för utnyttjande av tågläget (trafikeringsavtal).

Avtalsvillkoren ska vara konkurrensneutrala och icke-diskriminerande. Järnvägstrafik får inte utföras utan att trafikeringsavtal har träffats.

Järnvägsstyrelsen har inom ramen för tillsynen granskat ett antal trafikeringsavtal mellan Banverket och järnvägsföretag. Det kan konstateras att det i samtliga trafikeringsavtal inte framgår om dessa omfattar tilldelad kapacitet för de uppräknade terminalerna. Detta beror sannolikt på att Banverket inte enligt ovan har tilldelat kapacitet för dessa terminaler på ett korrekt sätt.

Om inte trafikeringsavtalet knyts till den tilldelade infrastrukturkapaciteten kommer den sökandes rätt till infrastrukturkapaciteten inte att tydligt bekräftas. Banverket skulle därför, om man tilldelat kapacitet för terminalerna på ett korrekt sätt, tydligt i trafikeringsavtalen ha knutit kapaciteten till de enskilda tåglägena för nyttjande av terminalspåren.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit chefen för infrastrukturenheten Claes Elgemyr beslutande samt Nils Enberg och Stefan Pettersson, föredragande.

Järnvägsstyrelsens beslut får överklagas enligt 11 kap. 1 § järnvägslagen (se bilaga).

Claes Elgemyr
Chef Infrastrukturenheten

Bilagor:

- 1) Underrättelse om hur man överklagar

Underrättelse om hur man överklagar beslut

Om företaget/Ni vill överklaga detta beslut ska företaget/Ni skriva till Järnvägsstyrelsen under adressen:

Järnvägsstyrelsen
Box 14
781 21 BORLÄNGE

Tala om vilket beslut som överklagas, t.ex. genom att ange ärendets beteckning (dvs. diarienumret). Tala också om hur och varför företaget/Ni anser att beslutet ska ändras.

Överklagandet ska ha kommit in till Järnvägsstyrelsen inom tre veckor från den dag företaget/Ni fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Järnvägsstyrelsen ska sända överklagandet och handlingarna i ärendet till Länsrätten Dalarnas län för prövning, om Järnvägsstyrelsen inte självt ändrar beslutet på det sätt som önskas.

Behövs mer information om hur företaget/Ni ska gå tillväga, skriv eller ring till Järnvägsstyrelsen.

Postadress: se ovan
E-post: jvs@jvs.se
Telefon: 0243 - 24 69 00

